

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 25-річчю Медичного інституту
Сумського державного університету**

(Суми, 17–19 жовтня 2017 року)

За загальною редакцією О. О. Єжової

проведення аналізу визначення поняття «здоровий спосіб життя» (ЗСЖ). Опитування з використанням методу незакінчених речень проводили у трьох групах підлітків 16-18 років (по 20 осіб у кожній), які навчались у різних загальноосвітніх закладах м. Виноградів Закарпатської області: загальноосвітній школі, державному коледжі та вищому професійному училищі (ВПУ).

Аналіз отриманих результатів виявив, що в усіх групах опитаних п'ята частина асоціює ЗСЖ лише з відсутністю шкідливих звичок. Найбільш часто підлітки ототожнюють ЗСЖ з «правильним та здоровим харчуванням» відповідно: 55 % учнів школи, 30 % студентів коледжу і найменше – 20 % учнів ВПУ. Серед останніх 5 осіб (25 %) не відповіли на запропоноване завдання.

Виявлено подібні терміни, які використали обстежені для визначення ЗСЖ. Так, 30 % студентів коледжу пов'язують ЗСЖ з «відсутністю захворювань і фізичних недугів», а учні школи і ВПУ характеризують цими термінами лише у 10 і 5 відсотках випадків відповідно. «Благополуччя, високий рівень та якість життя, комфортність», як складову ЗСЖ, вказали 25 % студентів коледжу та 10 % учнів ВПУ. Зі здоровим сном і відпочинком, а також із сексом пов'язують ЗСЖ студенти коледжу (відповідно 25 % і 5 %). Водночас один учень ВПУ і два школярі асоціюють ЗСЖ з оточенням, друзями і сім'єю. Слід звернути особливу увагу, що на відміну від інших опитаних, лише учні школи (15 %) ототожнювали ЗСЖ зі спортом і фізичною активністю.

Таким чином, на мотиваційному рівні практично не сформовано потреби у збереженні здоров'я і базових принципах ведення ЗСЖ. Оскільки спосіб життя тісно пов'язаний з особистісно-мотиваційною сферою людини, з її соціальними, фізичними можливостями та здібностями, то повернути увагу підлітків до власного здоров'я можна лише шляхом введення освітньо-навчальних програм і технологій, які сформулюють їх обізнаність про засади ЗСЖ та сприяють мотивації до його ведення.

УДК 371.214.46

НАВЧАННЯ УЧНІВ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ЯК УМОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ

Марія Астахова

*Харківська академія неперервної освіти, Харків, Україна
asmarta01@gmail.com*

Stwierdzono powiązanie między nauczaniem uczniów zachowania się w sytuacjach kryzysowych a ochroną zdrowia. Zauważono wpływ osobowości nauczyciela na kształtowanie u uczniów wiedzy, umiejętności oraz nawyków,

wartościowych punktów orientacyjnych stosownie własnego i społecznego bezpieczeństwa.

Słowa kluczowe: sytuacjach kryzysowych, ochroną zdrowia.

Сучасні умови розвитку суспільства характеризуються збільшенням кількості факторів, здатних викликати надзвичайні та небезпечні ситуації для життя і здоров'я людини, а саме: природні й техногенні аварії та катастрофи, забруднення довкілля, побутовий, виробничий та шкільний травматизм, масове поширення девіантних форм поведінки дітей і шкільної молоді, загострення соціальних хвороб, зростання загрози терористичних актів і виникнення воєнних конфліктів. Ці виклики сьогодення набувають глобального характеру й актуалізують проблему протидії їм, зокрема на рівні освіти.

Мета. Розкрити взаємозв'язок навчання учнів діям у надзвичайних ситуаціях та збереження здоров'я школярів, актуалізувати роль впливу особистості педагога на формування в учнів знань, умінь та навичок, ціннісних орієнтацій щодо особистої безпеки та безпеки оточуючих.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури, моделювання, анкетування, опитування, спостереження, бесіда, методи експертних оцінок, самооцінки, кваліметричне моделювання.

Однією з провідних цілей державної політики у сфері освіти та захисту населення при виникненні надзвичайних ситуацій є підвищення рівня просвітницької роботи з безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу. Проблеми поліпшення організаційно-педагогічних умов навчання учасників навчально-виховного процесу з питань формування культури безпеки життєдіяльності серед дітей та молоді, формування здорового способу життя, оволодіння навичками самозахисту та рятування, способами захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, надання долікарської допомоги, стають надалі все більш актуальними і широко обговорюються на загальнодержавному та місцевому рівнях.

Аналіз людських загибелі у мирний час від наслідків аварій, катастроф та стихійних лих приводить до висновку, що більше, ніж 80% випадків надзвичайних ситуацій зв'язано з діяльністю людини та виникає з-за низького рівня професійної підготовки, безвідповідальності та невміння правильно себе поводити у небезпечній ситуації. Все це вимагає від освіти виховання «особистості безпечної типу». Індивідуальна захищеність людини, насамперед, базується на її мотивації безпеки, для розвитку якої великого значення набуває просвітницька робота в галузі знань про навколишнє середовище, здоровий спосіб життя та БЖД як для тих, що навчаються, так і для тих, хто навчає.

Традиційно, фундаментальний об'єм знань та вмінь, формування ціннісних орієнтацій та відповідних якостей прирощується в рамках вивчення

предметів «Основи здоров'я» та «Захист Вітчизни», однак ця робота повинна знаходити відбиття крізь інформаційну призму кожного навчального предмета, крізь знання кожного вчителя-предметника та виховну роботу класного керівника.

Результати. Розроблено кваліметричні моделі дослідження безпеки учнів та виховної профілактичної діяльності навчального закладу.

Висновки. Велика кількість нещасних випадків, які трапляються з дітьми в урочний та позаурочний час вимагають від педагогічних працівників сумлінної та відповідальної роботи. Разом з тим запроваджувати серйозні системні комплексні підходи без створення єдиної обґрунтованої системи проведення просвітницької діяльності в галузі збереження життя та здоров'я учнів та вихованців неможливо.

УДК 374

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПУТИ СОХРАНЕНИЯ И ВОССТАНОВЛЕНИЯ ЗДОРОВЬЯ ЛИЧНОСТИ

Трубавина И.Н.

*Харьковский национальный педагогический университет
имени Г.С. Сковороды, Харьков, Украина
trubavina@gmail.com*

The article reveals the essence of health from the standpoint of pedagogy and pedagogical ways of preserving and restoring health. Emphasis is placed on the subjectivity and abilities of the individual, on her motivation. Pedagogical ways of their formation are suggested: situational upbringing, the method of analyzing pedagogical situations, forming the activity and independence of the individual, life skills, legal, civic, valeological and moral upbringing of the individual.

Keywords: health, opportunity, subjectivity, formation of subjectness.

Artykuł ukazuje istotę zdrowia z punktu widzenia pedagogiki i nauczania sposobów zachowania i przywracania zdrowia. Nacisk na podmiotowość i możliwości danej osoby, jego sposoby motywacji. Predložheny pedagogicheskie do formirovaniya- szkolenia sytuacyjnej, metody analizy sytuacji pedagogicznych, działalność formacji i autonomii osobistej, umiejętności życiowych, prawnego, cywilnego, moralnego, valeological edukacji człowieka.

Słowa kluczowe: zdrowie, okazja, subiektywność, formacja subiektywność.

Понятие здоровья традиционно относится к врачебной деятельности. В то же время существуют и педагогические пути сохранения и восстановления здоровья в помощь медицине как совокупности потенциальных и реальных возможностей человека в осуществлении своих действий без ухудшения